

ATTITYDER TILL PERSONLIGA DATA OCH ÖVERVAKNING PÅ NÄTET

UR SVENSKARNA OCH INTERNET 2023

ETT KAPITEL UR SVENSKARNA OCH INTERNET 2023

Det här är ett kapitel ur Internetstiftelsens årliga undersökning *Svenskarna och internet 2023*.

Den fullständiga rapporten består av tio kapitel och innehåller massor av information om svenskarnas digitala tillvaro och internetvanor. I år täcker rapporten områden som integritet, övervakning, hållbarhet, sociala medier, näthat, e-böcker, poddar, webbläsare, samhällsnyheter och mycket mer.

Hela rapporten hittar du på webbplatsen:

<https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2023/>

Om Internetstiftelsen och Svenskarna och internet

Internetstiftelsen är en oberoende, affärsdriven och allmännyttig organisation. Vi verkar för ett internet som bidrar positivt till människan och samhället. Vi ansvarar för internets svenska toppdomän .se och sköter drift och administration av toppdomänen .nu. Intäkterna från affärsverksamheten finansierar en rad satsningar i syfte att möjliggöra att människor kan nyttja internet på bästa sätt, och stimulera kunskapsdelning och innovation med inriktning på internet.

Med undersökningen *Svenskarna och internet* vill vi bidra med fakta och insikter om hur användningen av internet i Sverige utvecklas. Vi vill ge förutsättningar till att digitaliseringen av det svenska samhället och näringslivet sker på välinformerad grund.

För samtliga studier har Internetstiftelsen anlitat undersökningsföretaget Novus för datainsamling som ägde rum under januari och februari 2023. Majoriteten av vår data är insamlad i Studie 1 (n=2 954) och Studie 2 (n=3 503) i Novus slumpmässigt rekryterade Sverigepanel, med en deltagarfrekvens på 63 procent respektive 62 procent. Resultatet är viktat mot SCB vad gäller kön, ålder, utbildning och geografi.

Läs mer om metod och urval här:

<https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2023/metodbeskrivning/>

*) På flera ställen i rapporten hänvisar vi till tabellbilagan för mer information.

Dessa är markerade i texten med *. Du hittar tabellbilagan här:

<https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2023/bilagor/>

KAPITEL 5: ATTITYDER TILL PERSONLIGA DATA OCH ÖVERVAKNING PÅ NÄTET

UNGA MÄN MÅNA OM SIN INTEGRITET PÅ NÄTET

Majoriteten av svenskarna anser att brottsbekämpande åtgärder på nätet är viktigare än att skydda medborgarnas personliga integritet. De som värnar mest om sin integritet på nätet är unga män.

INNEHÅLL

- 4 Kort sammanfattning
- 6 Blir vi kränkta eller ej?
- 9 Behöver de med rent mjöl i påsen bry sig?
- 14 Gillar eller ogillar svenskarna riktad reklam?
- 16 Ska arbetsgivare få googla sina kandidater?
- 19 Kameraövervakning – Brottsbekämpande eller integritetskränkande?
- 21 Ska polisen få ta del av privata nätkonversationer?
- 25 Hur har kriget i Ukraina påverkat vårt beteende på nätet?

I det här kapitlet låter vi de internetanvändande svenskarna ta ställning till olika attityder kopplade till personliga data på nätet. Känner vi oss kränkta eller bryr vi oss inte om någon samlar in den? Vad tycker vi om anpassad reklam eller att en potentiell arbetsgivare googlar oss? Är det viktigare att vidta brottsbekämpande åtgärder än att måna om medborgarnas personliga integritet på nätet? Dessa och andra frågor ger vi svar på.

Drygt hälften kränkta av insamling av personliga data på nätet

Det är något fler som känner sig kränkta än som inte bryr sig om att deras personliga data från deras internetanvändning samlas in. De som bryr sig *minst* av alla är 80-talisterna och de som bryr sig *mest* är 90-talisterna. Unga män födda på 90- och 00-talet känner sig mest kränkta av alla. Överlag tänker fler män på vilka konsekvenser de personligen kan drabbas av kopplade till deras personliga data på nätet.

De flesta svenskar anser dock att även de som har rent mjöl i påsen behöver tänka på vilka personliga data deras internetanvändning genererar. Efter att kriget i Ukraina bröt ut har en del ändrat sitt beteende på nätet med tanke på detta. Flera berättar att de läser nyheter mer källkritiskt och att de har dragit ner på eller helt slutat använda sociala medier. De tänker också mer på vad de gillar, lägger ut och delar.

Äldre tycker inte att riktad reklam är ok

Merparten av svenskarna vill inte ha anpassad reklam utifrån den personliga data som deras internetanvändning genererar. Mest negativa är den äldre halvan av befolkningen, ju äldre desto mer negativ i stigande ordning. Mest positiva till riktad reklam är unga kvinnor.

Unga vill inte att potentiella arbetsgivare googlar dem

Drygt hälften av svenskarna anser inte att det är ok att en arbetsgivare tittar på deras publika internetinformation och sociala medier inför en anställning. De som är mest skeptiska är de unga, främst de som är studerande. De som i sin yrkesroll är arbetare är jämfört med tjänstemän också betydligt mer negativa till att bli googlade inför en anställning.

Merparten positiva till brottsbekämpande kameraövervakning

De flesta vill att kameraövervakning med ansiktsgenkänning på offentlig plats ska vara tillåtet för att underlätta brottsbekämpning. Betydligt färre, endast 2 av 10, anser att det ska vara förbjudet för att skydda medborgarnas integritet. Unga vill i betydligt högre grad än äldre att det ska vara förbjudet, framför allt unga män.

Grönt ljus till polisen att ta del av privata konversationer på nätet

Nästan alla – hela 94 procent – tycker att polisen vid brottsmisstanke ska ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet, varav ungefär hälften anser att det endast ska avse allvarliga brott. Endast 4 procent anser att det är viktigare att värna om medborgarnas personliga integritet. Unga män är överrepresenterade både vad gäller att det endast ska vara tillåtet för allvarliga brott samt att anse att det är viktigare att skydda den personliga integriteten.

Unga män upplever att deras integritet på nätet kränks

Unga mäns attityder till personliga data på nätet skiljer sig i flera frågor från befolkningen i stort. Fler unga män känner sig kränkta om någon samlar in personliga data som deras internetanvändning genererar och fler tänker på vilka konsekvenser de personligen kan drabbas av. Vidare är det fler unga män som anser att det är viktigare att värna om integriteten än att låta polisen vidta brottsförebyggande åtgärder. Sammantaget vittnar detta om att unga män är mer måna om sin integritet på nätet.

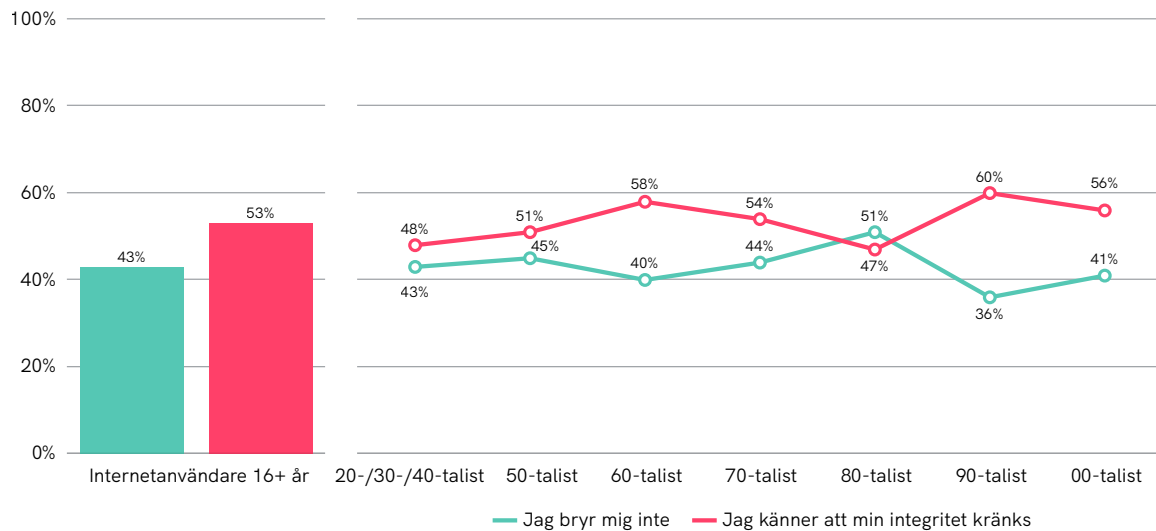
BLIR VI KRÄNKTA ELLER EJ?

Unga män mest kränkta av att personliga data samlas in från deras internetanvändning

Fråga: Vilket av följande påståenden stämmer bäst in på dig?

Jag bryr mig inte om ifall någon samlar in personlig data om mig från min internetanvändning då jag inte tror att det jag gör på nätet är särskilt intressant

Jag känner att min integritet kränks om någon samlar in min personliga data från min internetanvändning då den bara tillhör mig, oavsett om det jag gör på nätet upplevs som intressant eller ej

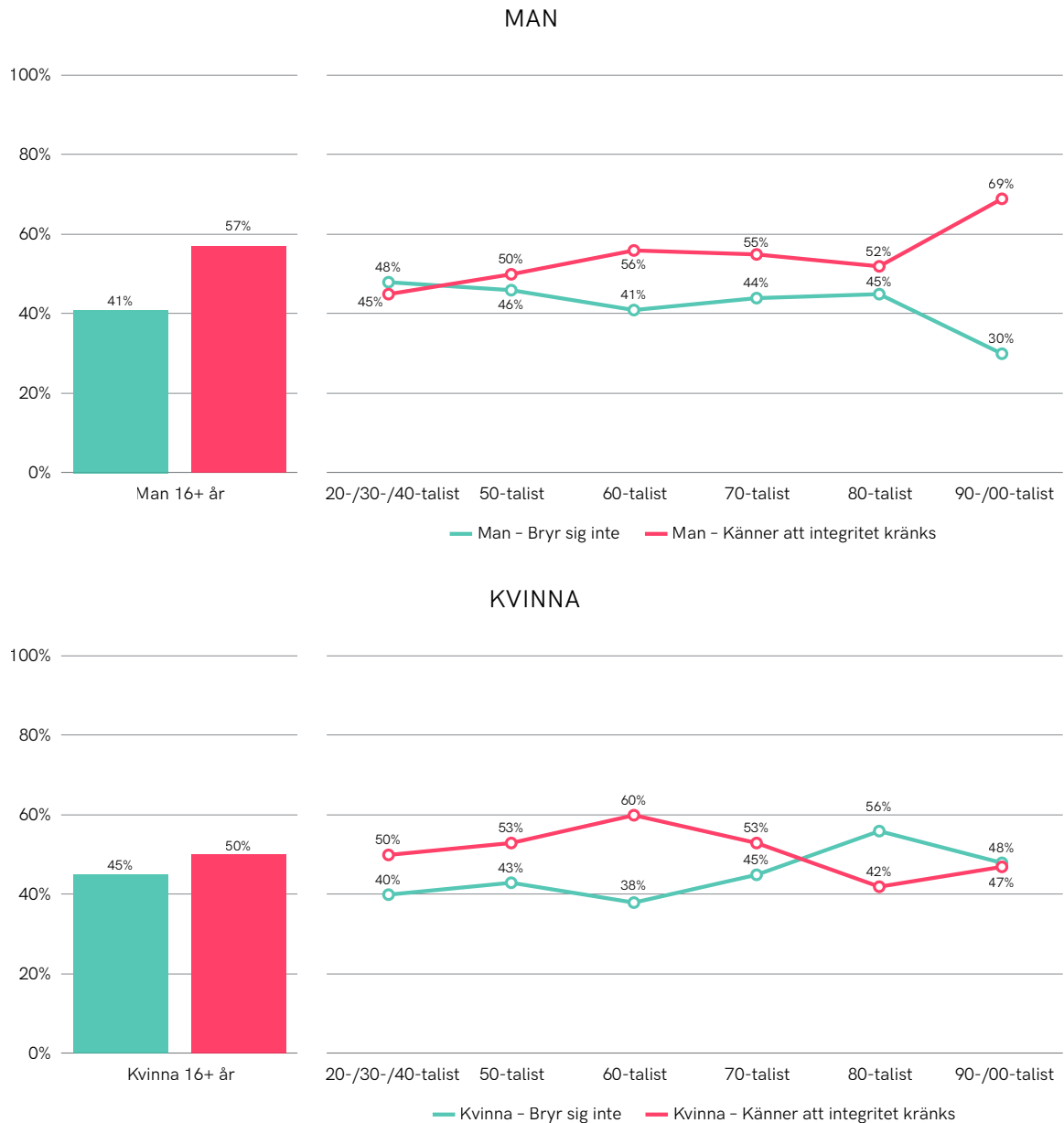

Diagram 5.1a-c, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Bryr vi oss inte eller blir vi kränkta av att vår personliga data samlas in utifrån det vi gör på nätet?

Kort summerat är det fler som blir kränkta än som inte bryr sig. Dock är det ingen rungande majoritet för de kränkta som endast utgörs av lite drygt hälften.

Det har också varit möjligt att ange att man inte kan ta ställning vilket var mer vanligt bland de allra äldsta födda på 20-, 30- och 40-talet (9%). *)

Vilka bryr sig inte om någon samlar in deras personliga data på nätet?

- Drygt 4 av 10 bryr sig inte om någon samlar in deras personliga data på nätet.
- Fler kvinnor (45%) än män (41%) bryr sig inte.
- Drygt hälften av 80-talisterna bryr sig inte och är därmed den generation som bryr sig minst.

- Bryr sig minst gör de kvinnliga 80-talisterna där uppemot 6 av 10 anger att de inte bryr sig.

Vilka känner att deras integritet kränks om någon samlar in deras personliga data på nätet?

- Drygt hälften känner sig kränkta om någon samlar in deras personliga data på nätet.
- Fler män (57%) än kvinnor (50%) känner sig kränkta.
- 6 av 10 av 90-talisterna känner sig kränkta och är därmed den generation som känner sig mest kränkt.
- Mest kränkta av alla känner sig unga män födda på 90- och 00-talet, där hela 7 av 10 inte vill att någon samlar in deras personliga data.
- Störst skillnad mellan män och kvinnor i att känna sig kränkt är det bland 90- och 00-talisterna där 22 procentenheter fler män (69%) än kvinnor (47%) känner sig kränkta.
- Bland kvinnor är det 60-talisterna som känner sig mest kränkta av alla – av dessa känner sig 6 av 10 kränkta.
- Högskoleutbildade (57%) känner sig något mer kränkta än genomsnittet. *)

BEHÖVER DE MED RENT MJÖL I PÅSEN BRY SIG?

Var sjätte anser att de som har rent mjöl i påsen inte behöver bry sig om sin personliga data på nätet

Fråga: Vilket av följande påståenden stämmer bäst in på dig?

De som har rent mjöl i påsen behöver inte tänka på vilken personlig data deras internetanvändning genererar.

Även de som har rent mjöl i påsen bör tänka på vilken personlig data deras internetanvändning genererar.

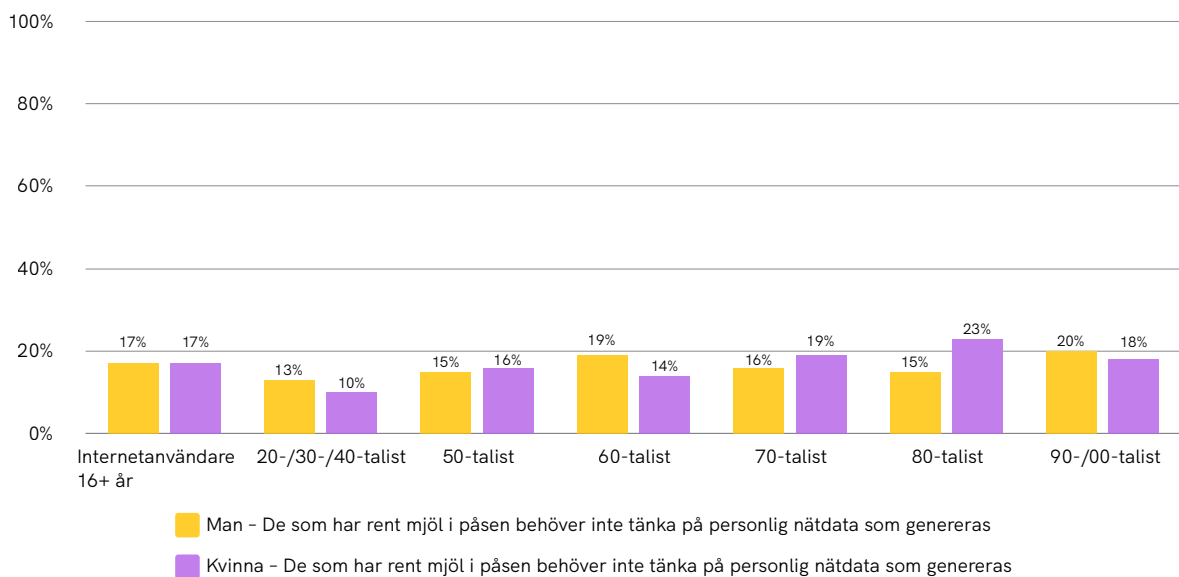
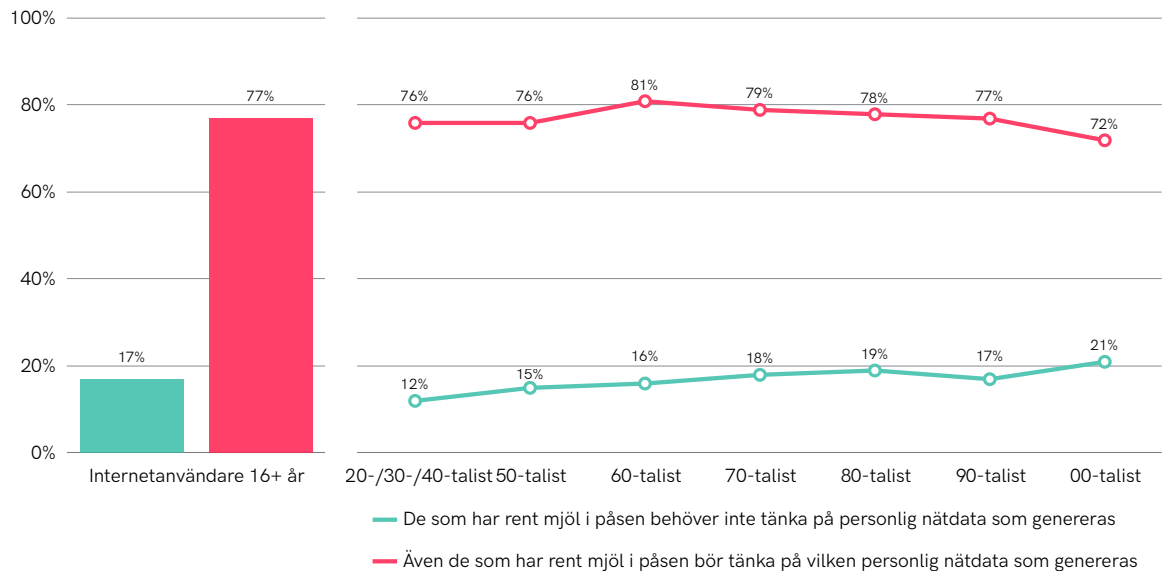

Diagram 5.2a-b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Anser svenskarna att de med rent mjöl i påsen behöver tänka på sin personliga data på nätet eller ej?

En klar majoritet, nära 4 av 5, anser att även de som har rent mjöl i påsen behöver tänka på den personliga data deras internetanvändning genererar.

Det har också varit möjligt att ange att man inte kan ta ställning vilket var mest vanligt bland de äldsta internetanvändarna, det vill säga 20-, 30- och 40-talisterna (13%). *)

Vilka anser att de med rent mjöl i påsen inte behöver tänka på den personliga data deras internetanvändning genererar?

- Var sjätte (17%) anser att de med rent mjöl i påsen inte behöver tänka på den personliga data deras internetanvändning genererar.
- Var femte 00-talist anser att de med rent mjöl i påsen inte behöver bry sig.
- Nära var fjärde kvinnlig 80-talist anser att de med rent mjöl i påsen inte behöver bry sig vilket gör dem till de mest "obrydda" av alla.
- Skillnaden är som störst mellan kvinnor (23%) och män (15%) födda på 80-talet i att anse att man inte behöver bry sig om man har rent mjöl i påsen.

Vilka anser att även de med rent mjöl i påsen behöver tänka på den personliga data deras internetanvändning genererar?

- Nära 8 av 10 anser att även de med rent mjöl i påsen bör tänka på den personliga data deras internetanvändning genererar.
- De som mest av alla anser att även de med rent mjöl i påsen behöver bry sig är 60-talisterna.
- Det är överlag små skillnader mellan män och kvinnor i frågan. Män födda på 60-talet och kvinnor födda på 80-talet anser i något högre grad än deras jämnåriga av motsatt kön att även de med rent mjöl i påsen behöver bry sig. *)
- Fler högskoleutbildade (83%) anser att även de med rent mjöl i påsen bör tänka på vilka personliga data deras internetanvändning genererar. *)

Män tänker mer än kvinnor på konsekvenser för egen del kopplat till personliga data på nätet

Fråga: Angående att även de som har rent mjöl i påsen bör tänka på vilken personlig data som deras internetanvändning genererar: Vilka eventuella konsekvenser tänker du på för egen del?

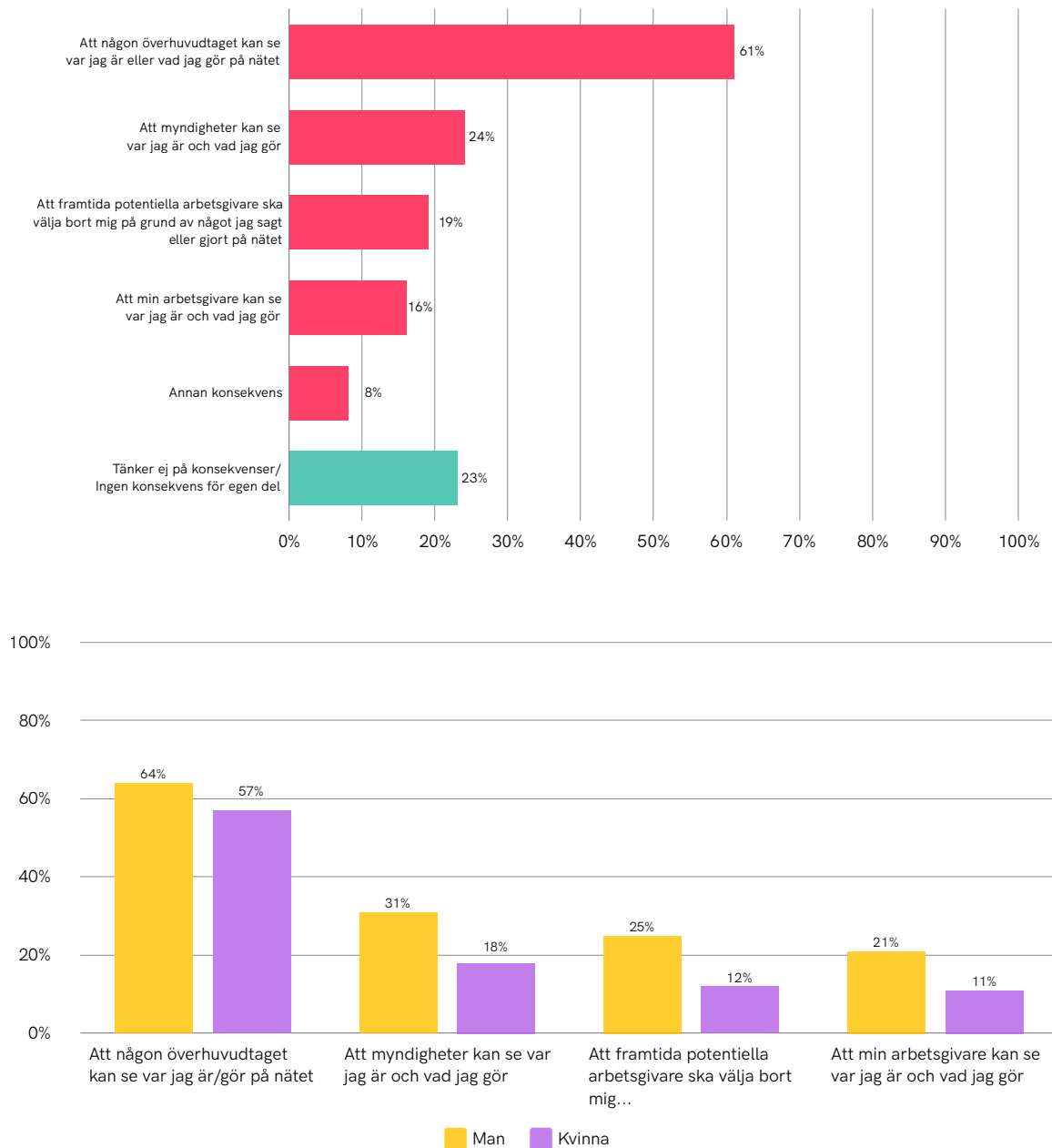

Diagram 5.3a-b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Vilka konsekvenser kopplat till personliga data på nätet tänker svenskarna på för egen del?

- Genomgående är det fler män än kvinnor som tänker på olika konsekvenser för egen del kopplat till personliga data på nätet.

- 6 av 10 tänker på att någon överhuvudtaget kan se var de är eller vad de gör på nätet och allra mest män födda på 80-talet (69%). *)
- Var fjärde tänker på att myndigheter kan se var de är eller vad de gör på nätet och allra mest män födda på 90-talet (40%). *)
- Var femte tänker på att potentiella arbetsgivare kan välja bort dem på grund av något de sagt eller gjort på nätet, och allra mest män födda på 80- (36%) och 90-talet (37%). *)
- Var sjätte tänker på att deras arbetsgivare kan se var de är eller vad de gör på nätet och allra mest män födda på 80-talet (32%). *)
- Det är fler i den yngre halvan av den manliga befolkningen födda på 70-, 80-, 90- och 00-talet som tänker på konsekvenser kopplat till myndigheter och arbetsgivare. *)
- Personer med enbart en gymnasieutbildning tänker mer på konsekvenser kopplat till arbetsgivare än de med en högskoleutbildning. *)

Unga män om konsekvenser av personliga data på nätet

Här kommer några röster från unga män om vilka andra konsekvenser de tänker på kopplat till personliga data på nätet...

“Handlar inte om specifika konsekvenser utan om att man borde ha rätt till anonymitet och ett privatliv även på internet.”

Man, 17 år

“Info om min surfhistorik kan användas av företag och på så vis rikta info mot mig, skapar filterbubblor vilket är negativt.”

Man, 23 år

“Att privata företag kan använda min personliga data för att rikta manipulativa meddelanden till mig.”

Man, 29 år

“Eventuell framtida åsiktsregistrering och informationsinsamling för att generera kontroll känns inte alltför långt borta och har gjorts historiskt

Man, 35 år

“Kontrollsamhället införs sakta bit för bit blir vi av med våra fri och rättigheter.”

Man, 36 år

Unga kvinnor om konsekvenser av personliga data på nätet

Här kommer några röster från unga kvinnor om vilka andra konsekvenser de tänker på kopplat till personliga data på nätet...

“Att stora företag kan använda datan för göra deras tjänster och sociala medier mer beroende.”

Kvinna, 22 år

“Stalkers finns och vill inte dela med mig av någon information som skulle kunna skada mig eller någon i min närhet.”

Kvinna, 24 år

“Den stora konsekvensen tycker jag är att vår integritet behandlas som en vara.”

Kvinna, 26 år

“Att bolag får utveckla AI utifrån faktiskt mänskliga preferenser/beteende. Blir allt mer sofistikerade botar, de lär ha insamlad data att lära sig från...”

Kvinna, 31 år

“Att information om mig används för att påverka priser på det jag är intresserad av, eller försäkringar etc. Tänk om försäkringsbolag ser att man har hälsoproblem.”

Kvinna, 37 år

40 år och äldre om konsekvenser av personliga data på nätet

Här kommer några röster från de som är 40 år eller äldre om vilka andra konsekvenser de tänker på kopplat till personliga data på nätet...

“Rent mjöl nu kan bli smutsigt i framtiden.”

Kvinna, 40 år

“Tänker i ett mer långsiktigt scenario. Man vet aldrig vilka galningar som kan tänkas styra världen om 10 år då kanske man inte vill att allt man gör/gjort är offentligt.”

Man, 45 år

“Otrygghet, utsatthet vad gäller brottslighet. Fattar inte hur vi kan tillåta Hitta osv utan att jag kan besluta om jag vill ha mina uppgifter publika eller inte. Typisk svensk naivitet.”

Kvinna, 56 år

“Jag tänker på samhällsutvecklingen på längre sikt. Data = makt, enorma mängder data = enorma mängder makt.”

Man, 61 år

“Det är en principiell fråga om personlig integritet, som det tafsas alltför mycket på..”

Man, 79 år

GILLAR ELLER OGILLAR SVENSKARNA RIKTAD REKLAM?

Unga mer positiva till riktad reklam på nätet än äldre

Fråga: Vilket av följande påståenden stämmer bäst in på dig?

Jag tycker att det är bra att jag kan få reklam på nätet som är anpassad för mig baserad på personlig data från min internetanvändning.

Jag vill inte att någon ska få använda personlig data från min internetanvändning till att anpassa reklam på nätet för mig.

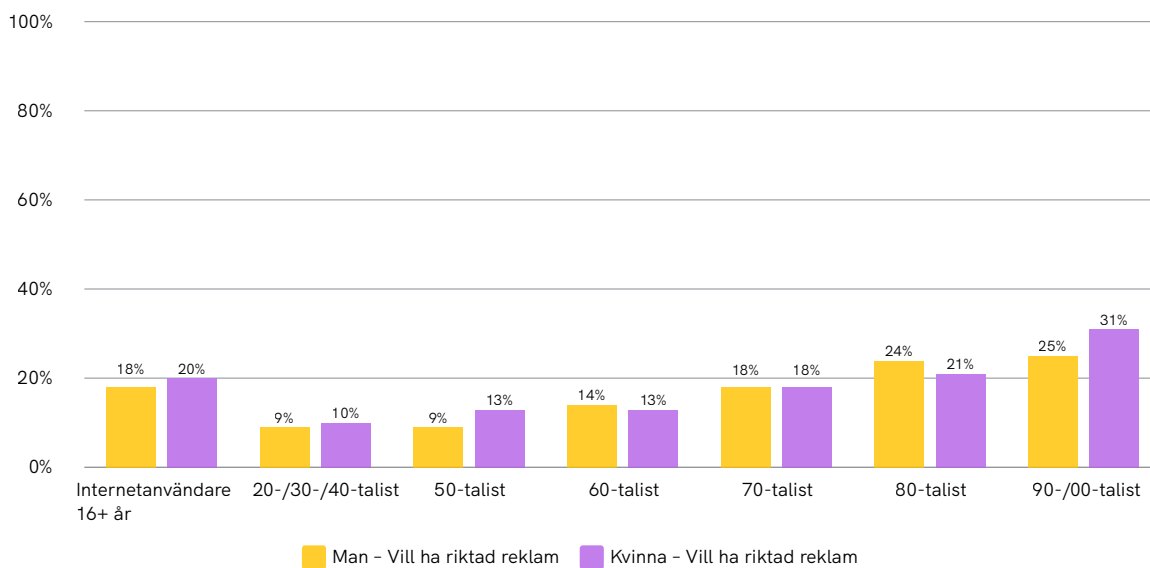
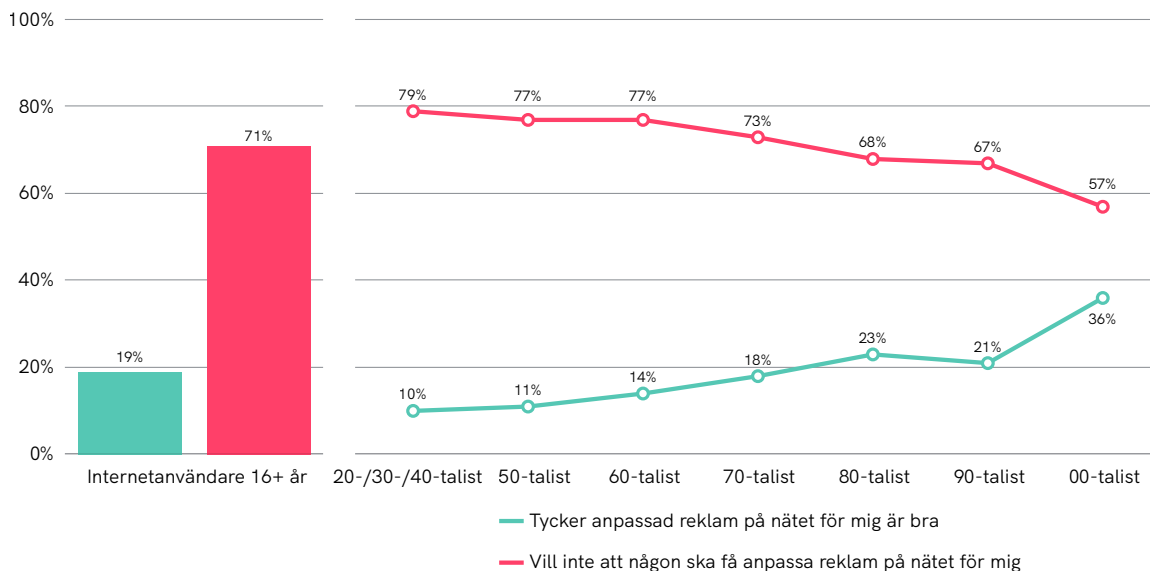

Diagram 5.4a-b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Gillar eller ogillar svenskar riktad reklam på nätet?

Kort summerat så vill svenskar inte ha riktad reklam. Merparten, 7 av 10, vill inte att någon ska få använda personliga data från deras internetanvändning till att anpassa reklam på nätet för dem.

Det har också varit möjligt att ange att man inte kan ta ställning vilket har varit mer vanligt bland kvinnor (12%) än män (9%). *)

Vilka vill ha riktad reklam på nätet?

- Var femte internetanvändare vill ha riktad reklam.
- Den yngre halvan av befolkningen är mer positiv till riktad reklam på nätet än den äldre.
- 00-talisterna vill mest av alla ha riktad reklam. Mer än var tredje 00-talist anger att tycker att anpassad reklam för dem på nätet är bra. 00-talisterna är också de som i högst grad kunnat ta ställning i frågan. *)
- Kvinnor födda på 90- och 00-talet är mer positiva till riktad reklam på nätet än jämnåriga män.

Vilka vill inte ha riktad reklam på nätet?

- 7 av 10 vill inte ha riktad reklam på nätet.
- Mest negativa till riktad reklam på nätet är den äldre halvan av befolkningen. Ju äldre desto mer negativa i stigande ordning.
- 8 av 10 av de internetanvändande 20-, 30- och 40-talisterna ogillar riktad reklam på nätet och är därmed mest negativa av alla generationer.
- 3 av 4 internetanvändande pensionärer (76%) ogillar riktad reklam på nätet. *)

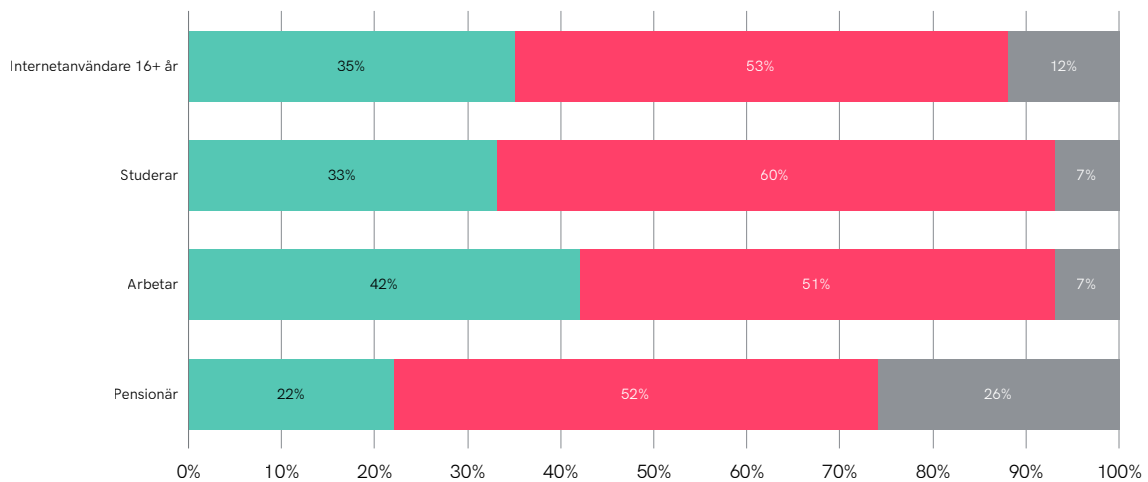
SKA ARBETSGIVARE FÅ GOOGLA SINA KANDIDATER?

Unga mest emot att arbetsgivare googlar dem inför anställning

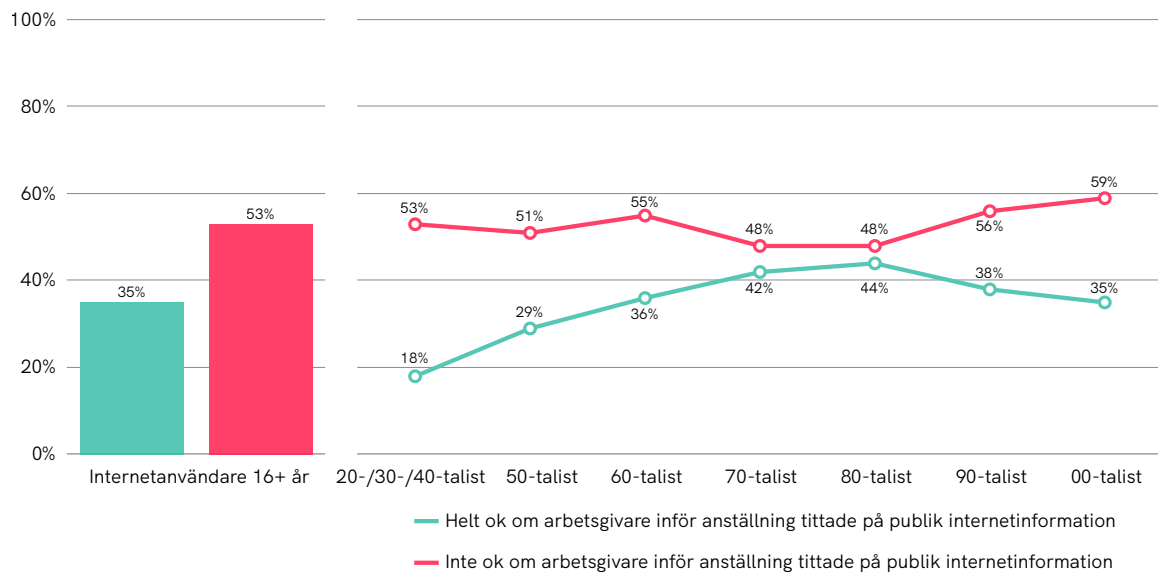
Fråga: Vilket av följande påståenden stämmer bäst in på dig?

Jag skulle tycka att det var helt ok om en arbetsgivare inför en anställning tittade på min publika internetinformation och mina sociala medier

Jag skulle inte tycka det var ok om en arbetsgivare inför en anställning tittade på min publika internetinformation och mina sociala medier

- Helt ok om en arbetsgivare inför en anställning tittade på min publika internetinformation och mina sociala medier
- Inte ok om en arbetsgivare inför en anställning tittade på min publika internetinformation och mina sociala medier
- Kan ej ta ställning

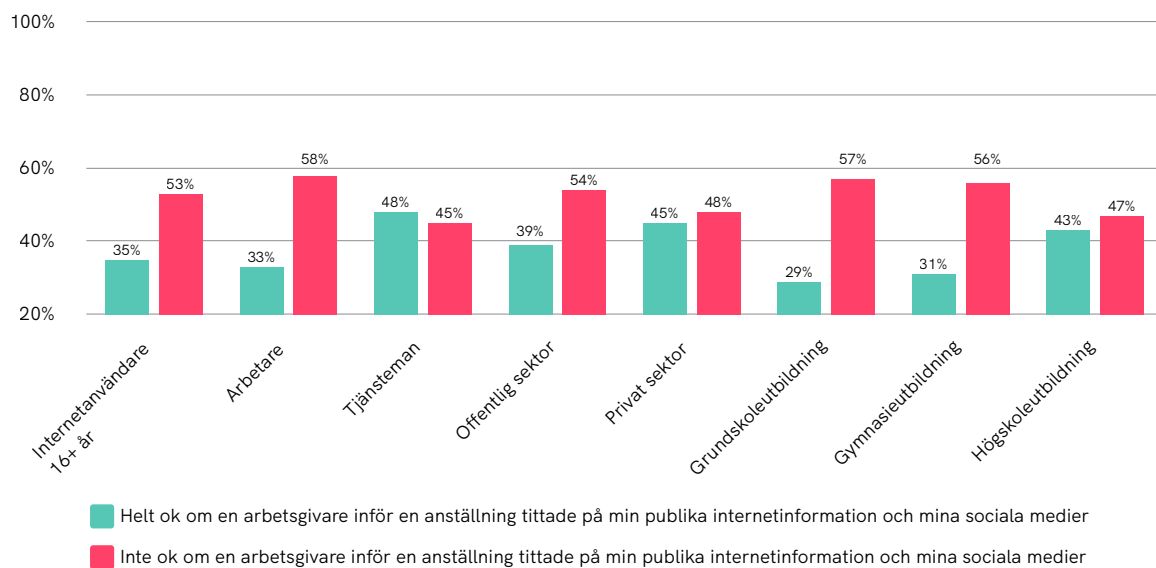

Diagram 5.5a-c, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Tycker svenskarna att det är ok att bli googlade av en arbetsgivare inför en anställning?

Kort summerat så tycker drygt en tredjedel att det är ok att en arbetsgivare googlar dem för en anställning. Drygt hälften av svenskarna tycker dock inte att det är ok och drygt var tionde kan inte ta ställning. Av naturliga skäl är det pensionärerna, alltså de som inte arbetar längre, som i högre grad inte kan ta ställning i frågan.

Vilka tycker att det är ok att bli googlade av en arbetsgivare inför en anställning?

- En dryg tredjedel tycker att det är ok att en arbetsgivare googlar dem inför en anställning.
- Den arbetande befolkningen tycker i högre grad att det är ok än de som studerar eller har gått i pension.
- Personer födda på 70- och 80-talet är mer positiva än övriga generationer.
- Bland tjänstemän är det till och med fler som tycker att det är ok än inte ok. Gapet mellan andelen positiva tjänstemän (48%) och arbetare (33%) är stort i denna fråga.
- De som jobbar i privat sektor är mer positiva än de i offentlig sektor.
- Lika många män som kvinnor (35%) tycker att det är ok. Åldersmässigt är det överlag små skillnader mellan könen. *)

Vilka tycker inte att det är ok att bli googlade av en arbetsgivare inför en anställning?

- Drygt hälften tycker inte att det är ok att en arbetsgivare googlar dem inför en anställning.

- De yngsta födda på 00-talet är mest negativa av alla. Bland dem skulle 6 av 10 inte tycka att det var ok att en arbetsgivare tittade på deras publika internetinformation inför en anställning.
- Bland de studerande är det nästan dubbelt så många som är negativa än positiva.
- De som är arbetare i sin yrkesroll är mer negativa än tjänstemän till att en arbetsgivare googlar dem inför anställning.
- De som har enbart en grundskole- eller gymnasieutbildning är mer negativa än de med en högskoleutbildning.

KAMERAÖVERVAKNING – BROTTSBEKÄMPANDE ELLER INTEGRITETSKRÄNKANDE?

Majoriteten tycker att kameraövervakning med ansiktsgenkänning ska tillåtas på offentlig plats

Fråga: Vilket av följande påståenden stämmer bäst in på dig?

Jag tycker att kameraövervakning med ansiktsgenkänning på offentlig plats ska vara...
 ... tillåtet för att underlätta brottsbekämpning
 ... förbjudet för att skydda medborgarnas personliga integritet

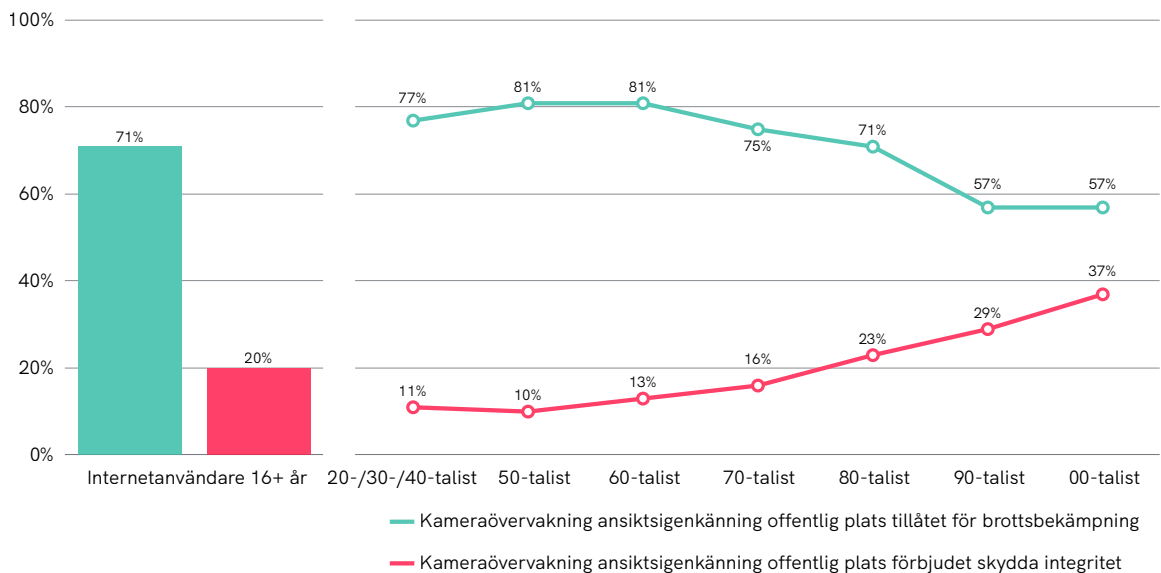

Diagram 5.6a, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

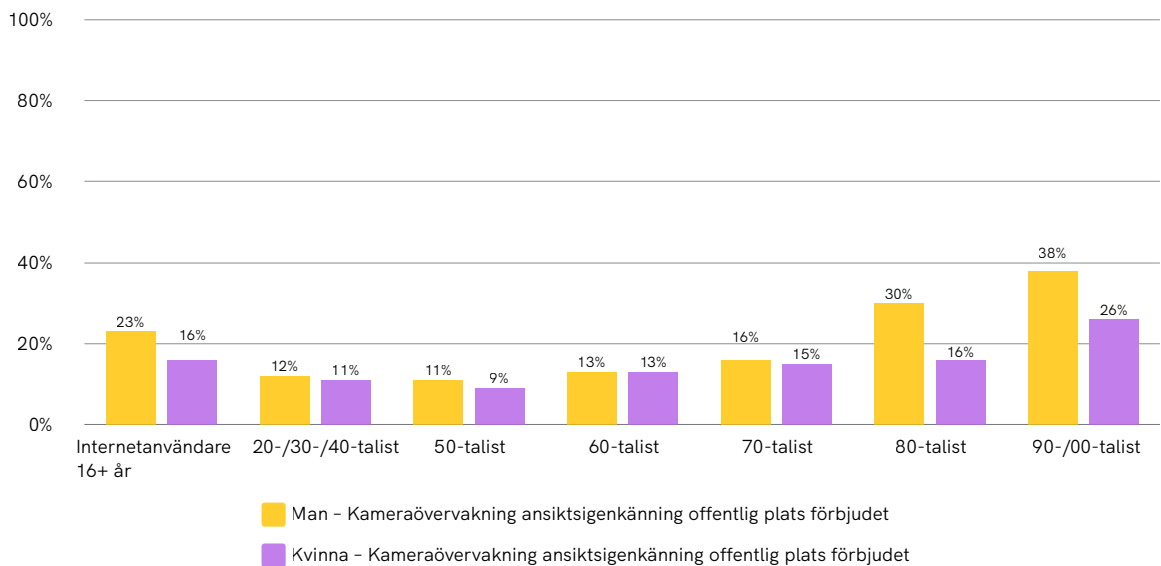

Diagram 5.6b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Tycker svenskarna att det ska vara tillåtet eller förbjudet med kameraövervakning med ansiktsigenkänning på offentlig plats?

Kort summerat så vill svenskarna att kameraövervakning med ansiktsigenkänning på offentlig plats ska tillåtas. Merparten, 7 av 10, vill att det ska vara tillåtet för att underlätta brottsbekämpning. Betydligt färre, endast 2 av 10, vill att det ska vara förbjudet för att skydda medborgarnas integritet.

Det har också varit möjligt att ange att man inte kan ta ställning i frågan vilket varit något mer vanligt bland kvinnor än män. De som har haft svårast att ta ställning är äldre kvinnor samt män födda på 90-talet. *)

Vilka tycker att kameraövervakning med ansiktsigenkänning på offentlig plats ska vara tillåtet för att underlätta brottsbekämpning?

- 7 av 10 anser att det ska vara tillåtet med kameraövervakning med ansiktsigenkänning på offentlig plats för att underlätta brottsbekämpning.
- Den äldre halvan av befolkningen tycker i betydligt högre grad än den yngre att det ska vara tillåtet.
- 8 av 10 födda på 50- och 60-talet anser att det ska vara tillåtet, vilket är mest av alla generationer.
- Något fler kvinnor (73%) än män (69%) tycker att det ska vara tillåtet med kameraövervakning med ansiktsigenkänning på offentlig plats för att underlätta brottsbekämpning. *)

Vilka tycker att kameraövervakning med ansiktsigenkänning på offentlig plats ska vara förbjudet för att värna om medborgarnas integritet?

- 2 av 10 anser att det ska vara förbjudet med kameraövervakning med ansiktsigenkänning på offentlig plats för att skydda medborgarnas integritet.
- Unga vill i betydligt högre grad än äldre att det ska vara förbjudet. Det är ungefär fyra gånger fler bland de yngsta jämfört med de äldsta som vill ha ett förbud.
- Fler män än kvinnor vill ha ett förbud för att skydda den personliga integriteten. I synnerhet unga män, varav 4 av 10 män födda på 90- och 00-talet och 3 av 10 män på 80-talet anser att ett förbud behövs.
- Skillnaden mellan män och kvinnor är som störst bland 80-talister där dubbelt så många män som kvinnor anser att det ska vara förbjudet.
- Bland befolkningen under 55 år skiljer det sig mellan de som bor i storstad jämfört med de som bor på landsbygden då betydligt fler i storstäder (31%) än på landsbygden (19%) anser att ett förbud behövs. *)

SKA POLISEN FÅ TA DEL AV PRIVATA NÄTKONVERSATIONER?

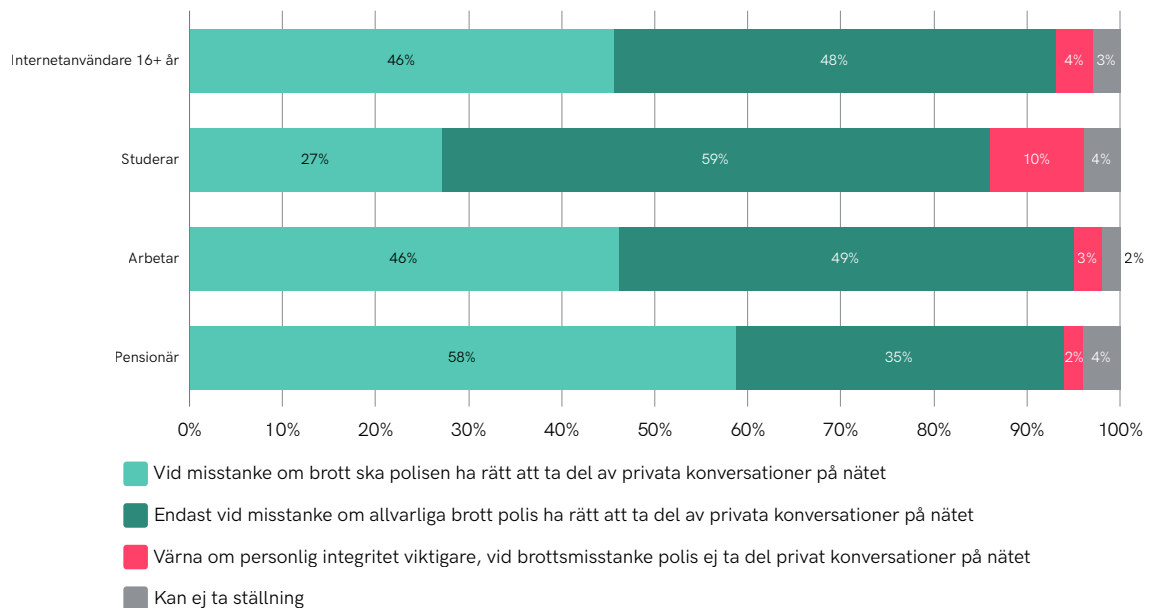
En stor majoritet tycker att polisen vid brottsmisstanke ska ha rätt att ta del av privata nätkonversationer

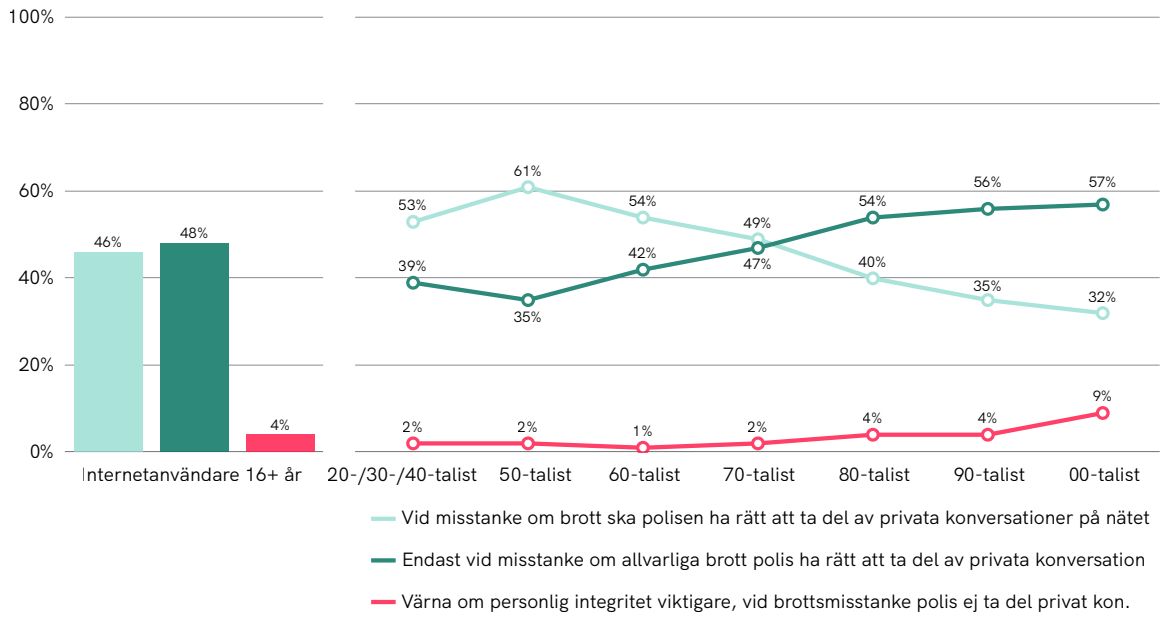
Fråga: Vilket av följande påståenden stämmer bäst in på dig?

Vid misstanke om brott ska polisen ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet (t.ex. i Facebook Messenger)

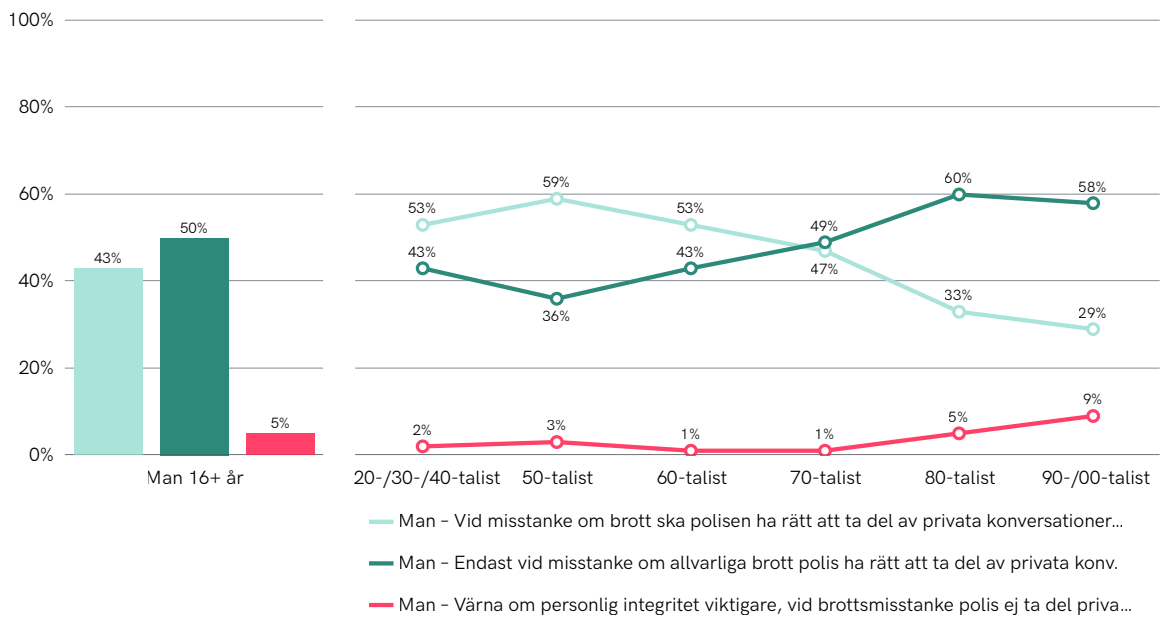
Endast vid misstanke om allvarliga brott ska polisen ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet (t.ex. i Facebook Messenger)

Att värna om den personliga integriteten är viktigare och polisen ska därför inte ha möjlighet att ta del av privata konversationer på nätet (t.ex. i Facebook Messenger) vid misstanke om brott

MAN

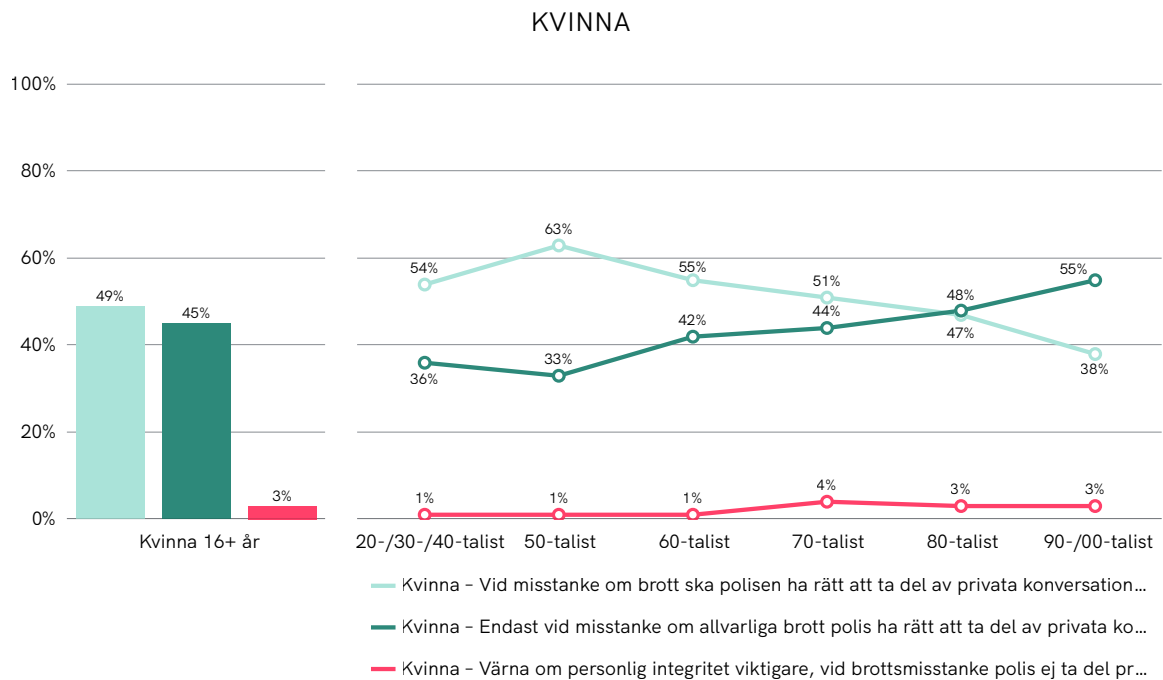

Diagram 5.7a-d, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Tycker svenskarna att polisen vid brottsmisstanke ska ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet eller ej?

Ja, det tycker en rungende majoritet av svenskarna! Hela 94 procent svarar att vid misstanke om brott, inklusive enbart allvarliga brott, ska polisen ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet i till exempel Facebook Messenger. Bara 4 procent anser att det är viktigare att värna om den personliga integriteten.

Nästan alla har kunnat ta ställning i frågan. De som har haft det något svårare att ta ställning än andra är de allra äldsta internetanvändarna födda på 20-, 30- eller 40-talet samt 90-talisterna. *)

Vilka tycker att polisen vid brottsmisstanke, inklusive enbart för allvarliga brott, ska ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet?

- Totalt sett tycker nästan alla, hela 94 procent, att polisen ska få ta del av privata konversationer på nätet vid brottsmisstanke.
- Fördelningen mellan män (93%) och kvinnor (94%) är jämn.
- De äldre är något mer positiva än de yngre. Bland pensionärerna vill 93 procent att polisen ska ha denna rättighet jämfört med 86 procent av de studerande.

Vilka tycker att polisen vid misstanke om enbart allvarliga brott ska ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet?

- Uppemot hälften anser att polisen enbart vid brottsmisstanke om allvarliga brott ska ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet.
- Den yngre och äldre halvan av befolkningen tycker olika i frågan. Yngre som är födda på 80- till och med 00-talet anser i betydligt högre grad än de äldre att polisens rättighet i frågan endast ska avse misstanke om allvarliga brott.

- Något fler män än kvinnor anser att rättigheten ska gälla vid enbart vid misstanke om allvarliga brott. Det gäller framförallt de yngsta männen, varav 6 av 10 anser detta.
- Bland kvinnor är det endast de yngsta födda på 90- och 00-talet som i högre grad anser att polisen endast ska få ta del av privata konversationer vid allvarliga brott än vid brott generellt sett.
- Skillnaden mellan män (60%) och kvinnor (48%) är som störst bland 80-talisterna vad gäller polisens rättighet att ta del av privata konversationer endast vid misstanke om allvarliga brott.

Vilka tycker att polisen vid brottsmisstanke inte ska ha rätt att ta del av privata konversationer på nätet utan att det är viktigare att värna om medborgarnas integritet?

- Endast 4 procent anser att det är viktigare att värna om den personliga integriteten än att låta polisen ta del av privata konversationer vid brottsmisstanke.
- Det är fler yngre än äldre som anser det viktigare att skydda den personliga integriteten.
- Något fler män (5%) än kvinnor (3%) anser det viktigare att värna om medborgarnas personliga integritet.
- 1 av 10 unga män födda på 90- och 00-talet anser att det är viktigare att värna om den personliga integriteten vilket är mest av alla i jämförelse. Skillnaden mellan män och kvinnor är också stor bland 90- och 00-talisterna då tre gånger fler män än kvinnor anser detta.

HUR HAR KRIGET I UKRAINA PÅVERKAT VÅRT BETEENDE PÅ NÄTET?

Var sjunde har ändrat sin internetanvändning med tanke på personliga data efter att kriget i Ukraina bröt ut

Fråga: I februari 2022 invaderades Ukraina av Ryssland. Har kriget gjort att du på något sätt har ändrat ditt beteende på nätet med tanke på de personliga data din internetanvändning genererar?

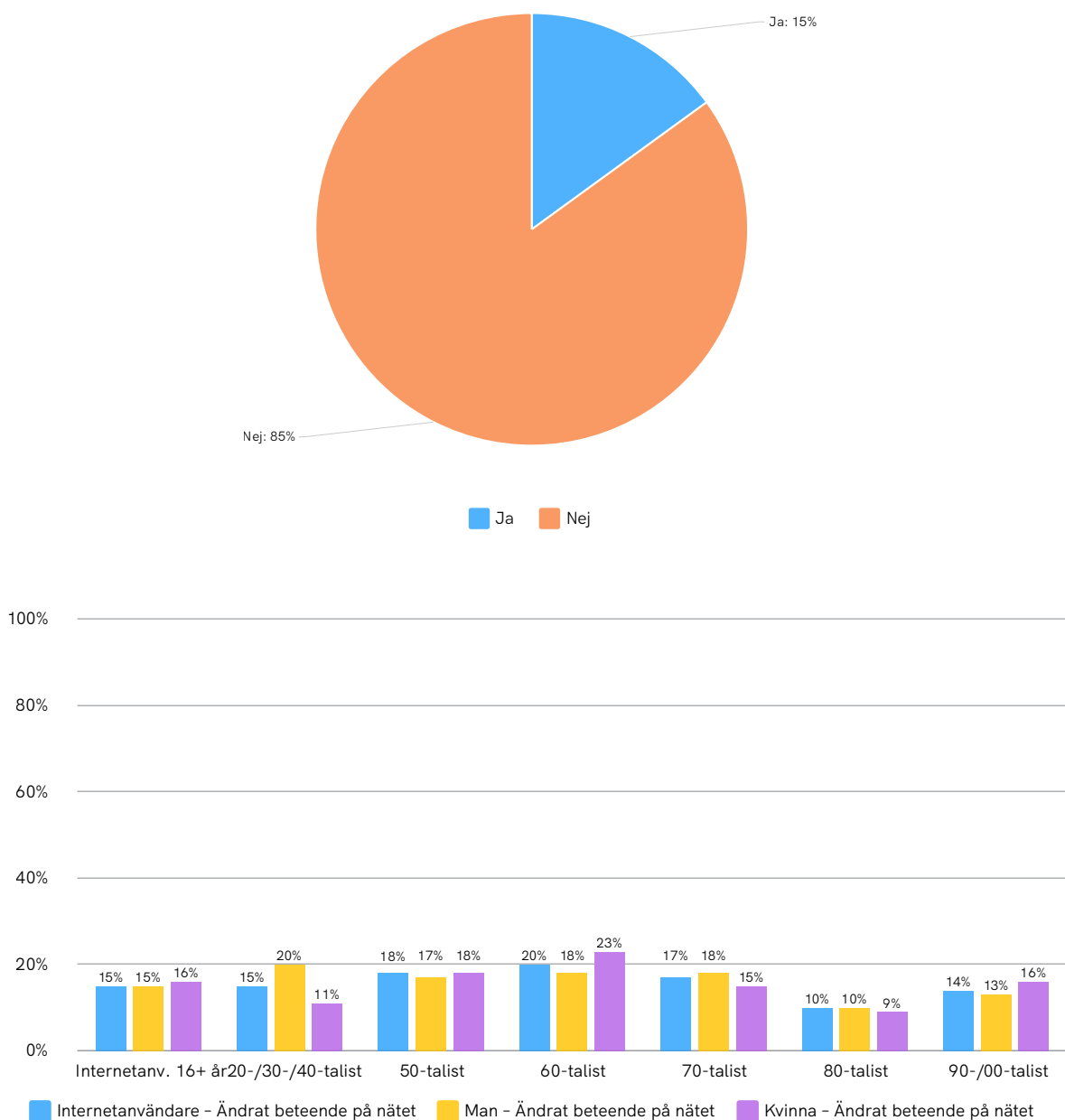

Diagram 5.8a-b, Bas: Internetanvändare 16+ år, År 2023 (Studie 1)

Vilka har ändrat sin internetanvändning kopplad till personliga data efter att kriget i Ukraina bröt ut?

Vid tolkning av resultatet i denna fråga är det viktigt att ha i åtanke denna fråga endast besvarar hur många och vilka som gjort en beteendeförändring på nätet efter att kriget i Ukraina bröt ut.

De som svarar "Nej" på denna fråga kan redan tidigare ha haft sina personliga data i åtanke när de är ute på nätet och inte ansett att de behöver göra något ytterligare. Vi mäter alltså inte heller vilken nivå de som svarade "Ja" på frågan ansåg sig vara på före kriget utan gemensamt för dem är att kriget i Ukraina på något sätt påkallat en beteendeförändring på nätet.

- Var sjunde (15%) har ändrat sitt beteende på nätet efter att kriget i Ukraina bröt ut.
- Bland 60-talisterna är det flest av alla som har ändrat sitt beteende, i synnerhet kvinnliga 60-talister varav nära var fjärde har gjort en beteendeförändring på nätet efter att kriget i Ukraina bröt ut.
- Var femte internetanvändande man född på 20-, 30- och 40-talet har förändrat sitt beteende på nätet.
- 80-talisterna är den generation där färre än andra har förändrat sitt beteende på nätet efter att kriget i Ukraina bröt ut.
- Några grupper där fler än genomsnittet ändrat sitt beteende på nätet är de som har arbetat hemifrån (19%) och tjänstemän (18%). *)

“Skriver aldrig mina åsikter på Facebook numera. Tänker mig noga för innan jag “gillar” något.....”

Kvinna, 44 år

“Är mer försiktig med att dela med personliga synpunkter och ställningstagande på sociala nätverksplattformarna.”

Kvinna, 72 år

Webbplatser och sökningar

En del har efter att kriget i Ukraina bröt ut börjat reflektera mer över vilka webbplatser de besöker och vilka sökord de skriver. De tänker på de digitala spår som de lämnar efter sig och vad i deras internetanvändning som kan “loggas”.

“Mera noga med vilka webbsidor jag besöker. Kollar länkar och så. Delar ingenting utan att kolla noga var informationen kommer ifrån.”

Man, 65 år

“Mer försiktig med vad jag söker på nätet. Allt loggas ju. Har varken Facebook, instagram eller tiktok av samma anledning. Sparar aldrig mina lösenord.”

Man, 77 år

E-post och länkar

Fler har också blivit mer uppmärksamma på vad som kommer i mejlkorgen efter att kriget i Ukraina bröt ut. Är det en känd avsändare eller ej? Är länken i mejlet “äkta”?

“Öppnar inte länkar i mail längre om jag inte är helt säker på vem som sänt mailet.”

Man, 57 år

“Försiktigare vad jag klickar på. Gäller både länkar och hemsidor.”

Kvinna, 87 år

Källkritisk

En större andel berättar att de har börjat granska såväl källa som innehåll på nätet ännu mer kritiskt efter att kriget i Ukraina bröt ut. Man har blivit mer medveten om att desinformation kan förekomma och mer noga med vad man väljer både att läsa och dela.

“Mer källkritisk nu. Det märktes att det kom väldigt mycket desinformation i sociala medier, och jag är noga med vad jag klickar vidare på. Endast välkända källor, eller så undersöker jag källan innan jag klickar vidare.”

Man, 59 år

“Mer källkritisk, sprider inte overifierad information.”

Kvinna, 34 år

“Läser nyheter och samhällsinformation mer kritiskt numera. Pålitliga nyheter nämner ofta att t ex Putins Ryssland ägnar sig åt avsiktlig desinformation.”
Man, 80 år

Nyhetsrapportering

Nyhetskonsumtionen kopplat till personliga data på nätet har förändrats hos en del efter att kriget i Ukraina bröt ut. Utöver att vara källkritisk överlag finns det en del som har börjat undvika vissa medier på nätet och några som hittat andra källor som exempelvis bloggar.

“Extra försiktig på nyhetssajter och sociala media då jag vet att det sprids mycket missinformations osv. Undviker vissa medier och att dela.”
Man, 32 år

“Mer kritisk till information. Läser inte nyheter från kommersiella medier längre.”
Man, 36 år

“Följer olika sajter avseende rapportering från kriget och har även hittat ett nytt antal bloggare som jag följer.”
Man, 58 år

Läs gärna mer om hur Ukrainakriget har påverkar vår mediekonsumtion i kapitel 7. *Samhällsnyheter i traditionella och digitala medier* under avsnittet *Har kriget i Ukraina påverkat nyhetskonsumtionen?*

Svenskarna vill inte ha riktad nätreklam, men tycker att polisen ska få ta del av privata konversationer online vid brottsmisstanke. Vi oroar oss för filterbubblor och näthat, men hyllar digitala böcker och tror på digitaliseringens positiva klimatpåverkan. Det här är det digitala Sverige år 2023.

Detta är ett kapitel ur undersökningen *Svenskarna och internet 2023*. Läs hela rapporten på webbplatsen svenskarnaochinternet.se.

Svenskarna och internet är en studie som genomförs av Internetstiftelsen. Med undersökningen vill vi bidra med fakta och insikter om hur användningen av internet i Sverige utvecklas. Vi vill ge förutsättningar till att digitaliseringen av det svenska samhället och näringslivet sker på välinformerad grund.

Internetstiftelsen är en oberoende, affärsdriven och allmännyttig organisation. Vi verkar för ett internet som bidrar positivt till människan och samhället. Vi ansvarar för internets svenska toppdomän .se och sköter drift och administration av toppdomänen .nu. Intäkterna från affärsverksamheten finansierar en rad satsningar i syfte att möjliggöra att människor kan nyttja internet på bästa sätt, och stimulera kunskapsdelning och innovation med inriktning på internet.

Exempel på våra satsningar är:

- Den här rapporten: *Svenskarna och internet*
- Start- och mötesplatsen Goto 10
- Folkbildningssatsningen Internetkunskap
- Det digitala museet Internetmuseum
- Lärresursen Digitala lektioner
- Konferensen Internetdagarna
- Mätverktyget Bredbandskollen

